Z BLOGU IUSTORIA

Přišla kontrola do firmy: co smí inspektor a co raději nepodepisovat

> *Inspekce práce, ČOI nebo hygiena u dveří. Co musíte strpět, co hrozí za nesoučinnost, po kterých dvou podpisech přijdete o námitky nebo o odpor a jak do 15 dnů napsat námitky proti protokolu.*

TÝM IUSTORIA

5. 11. 2026 · 10 min čtení

Inspektoři přijdou bez ohlášení v půl deváté ráno, ukážou průkaz a chtějí docházku, pracovní smlouvy a mluvit se zaměstnanci o samotě. Jindy si v provozovně koupí kávu a teprve po zaplacení oznámí, že šlo o kontrolní nákup. V kanceláři pak vídáme dvě reakce, které nadělají víc škody než samotné zjištění. První: kontrolu nepustit, dokud nepřijede jednatel nebo advokát. Druhá: podepsat všechno, co inspektor položí na stůl, aby byl konečně klid.

Obojí stojí na omylu. Kontrolu odložit nejde a za nesoučinnost hrozí samostatná pokuta až 500 000 Kč. A podpis znamená někdy víc, než se na místě zdá: může vás připravit o námitky, nebo se jím pokuta rovnou stane pravomocnou.

Podle čeho se kontroluje a kdo vlastně přišel

Inspekce práce, Česká obchodní inspekce (ČOI), hygiena i většina dalších úřadů postupují podle kontrolního řádu, tedy zákona č. 255/2012 Sb. Zvláštní zákony o jednotlivých úřadech k němu přidávají vlastní oprávnění a někdy i kratší lhůty.

Kontrolující se prokazuje písemným pověřením, nebo průkazem, stanoví-li to zvláštní zákon (§ 4 kontrolního řádu); u inspekce práce, ČOI i hygieny je to služební průkaz. Máte právo si pověření vyžádat a chtít i další doklad o tom, že před vámi stojí osoba v něm uvedená (§ 10 odst. 1 písm. a)). Zapište si jména, číslo průkazu nebo pověření a předmět kontroly; hodí se v námitkách i pro případnou námitku podjatosti (§ 10 odst. 1 písm. b)).

Kontrola začíná předložením pověření komukoli z vašich lidí, kdo je na místě. Nemusí to být jednatel ani vedoucí; stačí zaměstnanec nebo brigádník (§ 5 odst. 2 písm. a)). Začít může i úkony, o kterých se dozvíte až potom (§ 5 odst. 2 písm. c)). Inspektor ČOI oznámí kontrolní nákup až po jeho skončení (§ 5 odst. 2 zákona o ČOI). Inspektoři ČOI i inspekce práce smějí pořizovat zvukové a obrazové záznamy bez vědomí kontrolovaných, nelze-li účelu kontroly dosáhnout jinak (§ 4a zákona o ČOI, § 7 odst. 1 písm. f) zákona o inspekci práce).

Co kontrolující smí a co musíte strpět

Kontrolující smí vstoupit do provozovny, skladu, kanceláře, na pozemek i do dopravního prostředku. Do obydlí jen tehdy, slouží-li k podnikání a nelze-li účelu kontroly dosáhnout jinak (§ 7 kontrolního řádu). Smí požadovat údaje, dokumenty a věci, které se týkají předmětu kontroly nebo vaší činnosti, a v odůvodněných případech si vzít originály. Pak vám musí vydat potvrzení a vrátit je, jakmile pominou důvody zajištění (§ 8 písm. c) a § 9 písm. d)). Smí fotografovat, nahrávat, odebírat vzorky a měřit (§ 8 písm. b) a d)); vaše počítače smí použít jen v nezbytné míře a po projednání s vámi (§ 8 písm. e)).

Inspekce práce má navíc oprávnění, která firmy často zaskočí. Smí se ptát zaměstnanců bez přítomnosti dalších osob, tedy i bez vedoucího (§ 7 odst. 1 písm. d) zákona o inspekci práce), a chtít, aby lidé na pracovišti prokázali totožnost (písm. b)). ČOI může při porušení povinnosti, které může ohrozit život nebo zdraví spotřebitelů, zakázat další činnost nebo nařídit uzavření provozovny na dva prodejní nebo provozní dny; neodstraní-li provozovatel nedostatek, může ředitel inspektorátu tuto dobu prodloužit až do nápravy (§ 8 odst. 1 a 5 zákona o ČOI).

Vy jste povinni vytvořit podmínky pro výkon kontroly, umožnit kontrolujícímu jeho oprávnění a poskytnout součinnost (§ 10 odst. 2 kontrolního řádu). Kdo to nesplní, dopouští se přestupku s pokutou až 500 000 Kč (§ 15). Inspekce práce může firmu také vyzvat, aby se v určené lhůtě dostavila na inspektorát a předložila doklady. Nesplnění výzvy bez vážné překážky je přestupek s pokutou až 1 000 000 Kč (§ 9 a § 22a zákona o inspekci práce).

Zástupce na plnou moc mít smíte; při kontrole se postupuje podle správního řádu (§ 28 kontrolního řádu), který zastoupení připouští (§ 33 a § 154 správního řádu). Kontrola na advokáta ale čekat nemusí.

Jak se během kontroly chovat

S kontrolujícími by měl jednat jeden člověk. Ostatní odpovídají na to, nač se jich zeptají, pravdivě a věcně, a nespekulují. Máte právo účastnit se kontrolních úkonů na místě, pokud to nebrání účelu kontroly (§ 9 písm. e) kontrolního řádu), takže inspektora po provozovně doprovázejte.

Veďte si seznam všeho, co předáte, a od každého dokumentu si nechte kopii. Když kontrolující něco fotí nebo měří, poznamenejte si co, kde a kdy. Námitky budete psát až po doručení protokolu, často za několik týdnů, a vlastní poznámky z toho dne pak budou to nejcennější, co máte.

Žádný dokument během kontroly ani po ní neupravujte a nedatujte zpětně. Chybějící podpis na školení se dá vysvětlit nebo napravit, dodatečně „opravená“ docházka je nový problém. Kontrolující mají povinnost mlčenlivosti o všem, co se při kontrole dozvědí (§ 20), takže obava z úniku obchodních informací není důvod podklady nepředat.

Protokol: co podepsat a co ne

Výsledek kontroly zachytí protokol. Úřad ho má vyhotovit do 30 dnů od posledního kontrolního úkonu, ve zvlášť složitých případech do 60 dnů, a doručit vám jeho stejnopis (§ 12 odst. 2 a 3 kontrolního řádu). Protokol musí uvést zjištěné nedostatky, porušené předpisy, podklady a poučení o námitkách (§ 12 odst. 1 písm. h) a i)). Podpis kontrolované osoby mezi povinnými náležitostmi není; protokol podepisuje kontrolující (písm. k)).

Předají-li vám protokol na místě a chtějí podpis, potvrzujete jím zpravidla převzetí. Tím je protokol doručen a lhůta k námitkám začíná běžet následujícím dnem. Převzetí podepsat můžete; nesouhlasíte-li se zjištěními, připište k podpisu, že námitky podáte písemně.

Často ale protokol přijde až do datové schránky. Doručen je okamžikem, kdy se do schránky přihlásí oprávněná osoba, nejpozději desátým dnem po dodání (§ 17 odst. 3 a 4 zákona č. 300/2008 Sb.). Lhůta začíná běžet dnem následujícím, a připadne-li její konec na víkend nebo svátek, končí nejbližší pracovní den (§ 40 odst. 1 správního řádu).

Opatrní buďte u dvou podpisů, které na místě vypadají jako formalita.

Vzdání se práva podat námitky. Kontrola tím končí (§ 18 písm. a) kontrolního řádu) a zjištění v protokolu zůstanou bez vašeho vyjádření. V řízení o přestupku přitom mohou být skutečnosti zjištěné při kontrole jediným podkladem rozhodnutí (§ 81 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky), takže úřad může rovnou vydat příkaz s pokutou. Vzdání se nemusí být zvláštní listina; může to být jedna předtištěná věta v protokolu nebo v potvrzení o převzetí. Čtěte proto celý text nad podpisovou čárou, a pokud tam taková věta je, škrtněte ji nebo připište, že se námitek nevzdáváte.

Příkazový blok. Pokutu do 10 000 Kč může úřad uložit příkazem na místě jen tehdy, souhlasíte-li se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací, s uložením pokuty i s její výší (§ 91 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky). Podpisem příkazového bloku se příkaz stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím (§ 92 odst. 2). Za firmu ho podepisuje jen ten, kdo za ni jedná; ostatním zaměstnancům řekněte, že příkazový blok nepodepisují.

Nesouhlasíte-li se zjištěními nebo jim nerozumíte, nepodepisujte na místě vzdání se námitek ani příkazový blok. Součinnost, kterou zákon vyžaduje, znamená zpřístupnit provozovnu, doklady a lidi, ne souhlasit se závěry. Odmítnout tyto dva podpisy proto nesoučinností není.

Námitky: patnáct dní, někdy jen tři

Proti kontrolním zjištěním můžete podat námitky do 15 dnů od doručení protokolu, pokud protokol neurčí lhůtu delší (§ 13 odst. 1 kontrolního řádu). Musí být písemné, musí z nich být zřejmé, proti kterému zjištění směřují, a musí obsahovat odůvodnění nesouhlasu (§ 13 odst. 2). Námitky bez těchto náležitostí, i námitky opožděné, nadřízená osoba kontrolujícího zamítne (§ 14 odst. 2). Věta „se zjištěními nesouhlasíme“ tedy nestačí.

Kratší lhůty platí u hygieny a u některých opatření ČOI. Může-li porušení ohrozit život nebo zdraví, předá hygiena protokol na místě komukoli z vašich lidí a předání má účinky doručení firmě. Námitky pak lze podat jen do 3 dnů (§ 88 odst. 3 zákona o ochraně veřejného zdraví). Převezme-li protokol v kuchyni brigádník a nikomu ho neukáže, lhůta běží i tak. Proti zákazu prodeje nebo uzavření provozovny, které uloží ČOI, lze podat námitky hned do záznamu, který inspektor o opatření sepíše, nebo písemně nejpozději do 3 pracovních dnů od seznámení s opatřením; odkladný účinek nemají (§ 7 odst. 3 a § 8 odst. 3 zákona o ČOI).

Soudem se proti protokolu bránit nedá. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 11. 2024, sp. zn. 6 Ads 102/2024, zopakoval, že protokol obsahující jen skutková zjištění ani vyřízení námitek nejsou samostatně soudně přezkoumatelné (bod 18). Jinak je tomu jen tehdy, uloží-li protokol přímo konkrétní a dostatečně určitou povinnost se lhůtou ke splnění (body 15 a 16). Další obrana tedy přichází až v řízení o přestupku, a v něm mohou být skutečnosti zjištěné při kontrole jediným podkladem rozhodnutí (§ 81 zákona o odpovědnosti za přestupky). Námitky jsou proto první příležitost opravit skutkový stav dřív, než se z něj stane pokuta.

Dobré námitky jdou zjištění po zjištění. U každého uvedou, co je v protokolu nesprávně nebo neúplně, a čím to doložíte: smlouvou, docházkou, fakturou, fotografií, záznamem o školení. Pokud nedostatek opravdu byl, napište, co a kdy jste napravili, a doložte to. Požádá-li o to kontrolující, musíte mu nápravu do určené lhůty písemně

oznámit; i nesplnění této povinnosti je přestupkem s pokutou až 500 000 Kč (§ 10 odst. 2 a § 15 kontrolního řádu). V řízení o přestupku se k tomu, že pachatel napomáhal k odstranění škodlivého následku, přihlíží jako k polehčující okolnosti (§ 39 písm. c) zákona o odpovědnosti za přestupky).

Přijde-li místo dalšího jednání rovnou příkaz s pokutou, můžete proti němu do 8 dnů od jeho oznámení podat odpor. Tím se příkaz ruší a řízení pokračuje (§ 150 odst. 3 správního řádu). Vyšší pokutu, než byla v příkazu, vám úřad pak uložit nesmí, ledaže změní právní kvalifikaci skutku (§ 90 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky). V řízení můžete navrhovat důkazy a vyjádřit se k podkladům rozhodnutí (§ 36 správního řádu).

Určete předem, kdo ve firmě s kontrolou jedná, a řekněte zaměstnancům, že inspektora mají pustit, odpovídat pravdivě a zavolat tomu, kdo je určen. Za nesoučinnost hrozí až 500 000 Kč.
Den doručení protokolu, ať převzetí na místě, nebo přihlášení do datové schránky, si hned zapište do kalendáře: námitky do 15 dnů, u hygieny při ohrožení zdraví do 3 dnů, proti opatřením ČOI do 3 pracovních dnů.
V námitkách napadejte konkrétní zjištění a ke každému přiložte doklad. Co bylo opravdu špatně, napravte a nápravu doložte.

Daňová kontrola funguje jinak

Daňovou kontrolu provádí finanční úřad podle daňového řádu. Začíná doručením oznámení, které vymezuje její předmět a rozsah (§ 87 odst. 1 daňového řádu), a musíte v ní předložit důkazní prostředky prokazující vaše tvrzení (§ 86 odst. 3). Místo protokolu a námitek vám správce daně sdělí dosavadní výsledek kontrolního zjištění a stanoví přiměřenou lhůtu k vyjádření (§ 88 odst. 2). Lhůtu nestanoví, prohlásíte-li při jednání, že ji nepožadujete (§ 88 odst. 3); to bez rozmyslu nedělejte.

Jak se počítá úrok a pokuta z doměřené daně, ukazuje průvodce Úrok a pokuty, a proč může mít daňová kontrola trestní dohru, stránka Daňové trestné činy. Přijde-li místo inspektorů policie s příkazem k prohlídce, jde o jiný postup; popisuje ho stránka Prohlídka v kanceláři nebo doma.

Přehled

Otázka	Odpověď	Ustanovení
Musím kontrolu pustit hned?	Ano. Advokáta zapojit můžete, odložit kontrolu kvůli němu ne.	§ 7 a § 10 odst. 2 kontrolního řádu
Co hrozí za nesoučinnost?	Pokuta až 500 000 Kč; za nesplnění výzvy inspekce práce až 1 000 000 Kč.	§ 15 kontrolního řádu; § 9 a § 22a zákona o inspekci práce
Musím protokol podepsat?	Ne. Podpis na místě zpravidla potvrzuje jen převzetí.	§ 12 kontrolního řádu
Jaká je lhůta k námitkám?	15 dnů od doručení; u hygieny při ohrožení života nebo zdraví 3 dny; u zákazu nebo uzavření provozovny ČOI 3 pracovní dny.	§ 13 kontrolního řádu; § 88 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb.; § 7 a § 8 zákona o ČOI
Co způsobí vzdání se námitek?	Kontrola končí a zjištění zůstanou nezpochybněná; úřad na nich může rovnou postavit příkaz.	§ 18 kontrolního řádu; § 81 zákona č. 250/2016 Sb.
Co když podepíšu příkazový blok?	Pokuta do 10 000 Kč je tím pravomocná.	§ 91 a § 92 zákona č. 250/2016 Sb.
Lze protokol napadnout žalobou?	Zpravidla ne; obrana je v námitkách a v řízení o přestupku.	NSS 6 Ads 102/2024; § 150 odst. 3 správního řádu

Proběhla u vás kontrola a máte v ruce protokol? Pošlete nám ho i s datem, kdy jste ho převzali. Řekneme, která zjištění má smysl napadnout, a námitky nebo odpor připravíme tak, aby obstály i v navazujícím řízení o přestupku. Kontroly a správní řízení řešíme v rámci správního práva. Napište nám.

Závěr

Kontrolu nejde zastavit ani odložit. Pusťte kontrolující dál, dokumentujte, co předáváte, a na místě nepodepisujte nic kromě převzetí. Rozhoduje pak patnáct dní po doručení protokolu, někdy jen tři: v nich se ustálí skutkový stav, ze kterého bude úřad vycházet při rozhodování o pokutě.

Prameny

- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), § 4, § 5, § 7 až 15, § 18, § 20 a § 28.
- Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, § 7, § 9 a § 22a.
- Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, § 4a, § 5, § 7 a § 8.

- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, § 88 odst. 3.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 33, § 36, § 40, § 150 a § 154.
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, § 17.
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 39, § 81, § 90, § 91 a § 92.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, § 86 až 88.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2024, sp. zn. 6 Ads 102/2024.

Tento článek má informativní charakter a nepředstavuje právní poradenství. Vychází z právního stavu ke dni publikace; zvláštní zákony o jednotlivých kontrolních orgánech mohou stanovit odlišné lhůty a oprávnění, proto se u konkrétní kontroly vždy řiďte poučením v protokolu.

Přišla kontrola do firmy: co smí inspektor a co raději nepodepisovat

Tým IUSTORIA · Publikováno 5. 11. 2026

https://www.iustoria.cz/blog/kontrola-ve-firme/

Text je dílem chráněným autorským právem. Sdílení celého dokumentu bez úprav je vítáno; přebírání částí do jiných textů jen s uvedením zdroje. © IUSTORIA, advokátní kancelář, s.r.o.